

Wstęp

CZĘŚĆ I

CZŁOWIEK W SYSTEMIE RODZINY

Rozdział 1

Rodzina w ujęciu systemowym (Waldemar Świętochowski)

- 1.1. Podstawowe zasady teorii systemów
- 1.2. Struktura systemu rodziny
 - 1.2.1. Granice w systemie rodziny
 - 1.2.2. Podsystemy
 - 1.2.3. Role i pozycje w rodzinie
- 1.3. Procesy systemowe w rodzinie
 - 1.3.1. Indywidualizacja
 - 1.3.2. Komunikacja
 - 1.3.3. "Logika" systemu rodziny: homeostaza funkcjonalna
- 1.4. Zadania rodziny w kolejnych fazach rozwojowych.
Wspólnota i ciągłość
- 1.5. W kierunku rodziny funkcjonalnej. Wskazówki praktyczne

Rozdział 2

Specyfika komunikacji interpersonalnej w rodzinie ujmowanej jako system (Barbara Harwas-Napierała)

- 2.1. Modele komunikacji interpersonalnej
 - 2.1.1. Jednostronny model komunikacji
 - 2.1.2. Dwustronny model komunikacji
 - 2.1.3. Relacyjny model komunikacji
- 2.2. Podstawowe uwarunkowania komunikacji w rodzinie
 - 2.2.1. Uwarunkowania podmiotowe
 - 2.2.2. Uwarunkowania pozapodmiotowe
- 2.3. Rozwojowe zmiany komunikacji w systemie rodziny
 - 2.3.1. Komunikacja w podsystemie małżeńskim
 - 2.3.2. Zmiany rozwojowe komunikacji w podsystemie rodzicielskim
 - 2.3.3. Komunikacja w podsystemie rodzeństwa
- 2.4. Warunki kształtowania prawidłowej komunikacji
 - 2.4.1. Kształtowanie umiejętności usprawniających komunikację rodzinną

Rozdział 3

Narracje rodzinne (Elżbieta Dryll)

- 3.1. Rodzina jako nisza semantyczna
- 3.2. Geneza treści rodzinnych narracji
 - 3.2.1. Tradycja
 - 3.2.2. Przekaz międzypokoleniowy
 - 3.2.3. Historia życia rodziny nuklearnej
- 3.3. Dlaczego ważne jest badanie narracji rodzinnych

Rozdział 4

Role i funkcje rodziny (Katarzyna Walęcka-Matyja)

- 4.1. Współczesne ujęcie roli rodziny
- 4.2. Kierunki przemian współczesnej rodziny a role i funkcje rodzinne
- 4.3. Role w systemie rodziny

- 4.4. Funkcje rodziny
- 4.5. Psychospołeczne uwarunkowania funkcji rodziny

Rozdział 5

Modele funkcjonowania rodziny. Style wychowania (Hanna Liberska, Mirosława Matuszewska)

- 5.1. Modele rodziny
 - 5.1.1. Klasyfikacja modeli funkcjonowania rodziny
- 5.2. Styl wychowania
 - 5.2.1. Pojęcia podstawowe: wychowanie, styl wychowania
 - 5.2.2. Rodzaje stylów wychowania
- 5.3. Modele funkcjonowania rodziny a style wychowania

Rozdział 6

Więzi małżeńskie i rodzinne w perspektywie teorii przywiązania (Mieczysław Plopa)

- 6.1. Założenia i inspiracje teorii przywiązania
 - 6.1.1. Aspekt ewolucyjny
 - 6.1.2. Aspekt neuropsychologiczny
- 6.2. Przywiązanie w okresie dzieciństwa
- 6.3. Przywiązanie w okresie dorosłości
- 6.4. Przywiązanie a relacje w bliskich związkach

Rozdział 7

Seksualność w związkach małżeńskich (Magdalena Grabowska)

- 7.1. Pojęcie seksualności
- 7.2. Aktywność seksualna małżonków i jej uwarunkowania
 - 7.2.1. Wiek małżonków
 - 7.2.2. Staż małżeństwa
 - 7.2.3. Relacje między małżonkami
- 7.3. Problemy seksualne małżonków

Rozdział 8

Transmisja międzypokoleniowa - procesy zachodzące na styku pokoleń (Marzanna Farnicka, Hanna Liberska)

- 8.1. Istota i mechanizmy transmisji międzypokoleniowej w rodzinie
 - 8.1.1. Naśladownictwo
 - 8.1.2. Modelowanie
 - 8.1.3. Identyfikacja
- 8.2. Obszary transmisji międzypokoleniowej w rodzinie
- 8.3. Transmisja międzypokoleniowa w różnych podejściach psychologicznych
- 8.4. Transmisja międzypokoleniowa jako proces formowania rodziny - model Murraya Bowena
- 8.5. Kierunki badań nad transmisją w rodzinie
 - 8.5.1. Wyzwania dla badań nad transmisją w rodzinie

Rozdział 9

Psychologia religijności/duchowości rodziny (Elżbieta Rydz)

- 9.1. Religijność i duchowość - definicje
- 9.2. Współczesne podejścia badawcze w psychologii religijności/duchowości rodziny
 - 9.2.1. Rozwój struktury i funkcji religijności
 - 9.2.2. Rozwój struktury i funkcji rodziny
- 9.3. Rozwój religijności człowieka w kontekście cyklu życia rodzinnego w ujęciu Evelyn Duvall
 - 9.3.1. Religijność i duchowość w małżeństwie bez dzieci

- 9.3.2. Rodziny wychowujące małe dzieci
- 9.3.3. Rodziny z dziećmi w wieku przedszkolnym
- 9.3.4. Rodziny z dziećmi w wieku szkolnym
- 9.3.5. Rodziny z nastolatkami
- 9.3.6. Rodziny jako instytucje wypuszczające dzieci w świat
- 9.3.7. Starzejący się członkowie rodziny
- 9.4. Perspektywy badań dotyczących religijności w rodzinie

Rozdział 10

Rozwój rodziny i rozwój w rodzinie (Hanna Liberska)

- 10.1. Rozwój rodziny
- 10.2. Rozwój w rodzinie
- 10.3. Wyznaczniki rozwoju w systemie rodziny
 - 10.3.1. Miejsce rodziny wśród innych systemów
 - 10.3.2. Wymiary zmian w systemach społeczno-kulturowych
- 10.4. Zmiany w strukturze systemu rodziny
- 10.5. Rodzina jako kontekst rozwoju indywidualnego

Część II

ZRÓŻNICOWANE FORMY ŻYCIA RODZINNEGO

Rozdział 1

Samotne rodzicielstwo (Sylvia Rydz)

- 1.1. Specyfika roli kobiecej - matka i samotna matka
- 1.2. Specyfika roli męskiej - ojciec i samotny ojciec
- 1.3. Funkcjonowanie rodziny niepełnej
- 1.4. Konsekwencje samotnego rodzicielstwa
- 1.5. Migracja zarobkowa jako czasowe samotne rodzicielstwo
- 1.6. Pomoc samotnym rodzicom

Rozdział 2

Związki kohabitacyjne (Iwona Janicka)

- 2.1. Kohabitacja jako nowa forma życia pary
- 2.2. Przyczyny kohabitacji
- 2.3. Charakterystyka osób kohabitujących
- 2.4. Przedślubna kohabitacja a małżeństwo
- 2.5. Kohabitacja a rokowania odnośnie do trwałości związku
 - 2.5.1. Efekt selekcji
 - 2.5.2. Efekt kohabitacji
- 2.6. Zaangażowanie w relację a trwałość związków intymnych
 - 2.6.1. Wybrane teorie zaangażowania
 - 2.6.2. Rola zaangażowania
 - 2.6.3. Zaangażowanie partnerów kohabitujących i poślubionych

Rozdział 3

Partnerzy kohabitujący jako rodzice (Iwona Janicka)

- 3.1. Dzieci urodzone poza małżeństwem
- 3.2. Rodziny kohabitacyjne
 - 3.2.1. Fazy rozwoju rodziny kohabitacyjnej
 - 3.2.2. Kohabitacja a zaangażowane rodzicielstwo

- 3.3. Problem stabilności rodzin kohabitacyjnych
 - 3.3.1. Niestabilność kohabitacji a rodzicielstwo
 - 3.3.2. Niestabilność kohabitacji a dzieci
- 3.4. Warunki życia rodzin kohabitacyjnych

Rozdział 4

Rodzina zrekonstruowana (Aleksandra Lewandowska-Walter)

- 4.1. Definicje i statystyki
 - 4.1.1. Definicje
 - 4.1.2. Statystyki
- 4.2. Rodzina zrekonstruowana jako system
- 4.3. Małżeństwo powtórne jako podstawa rekonstrukcji rodziny
- 4.4. Rodzicielstwo w rodzinie zrekonstruowanej
- 4.5. Dziecko w rodzinie zrekonstruowanej
 - 4.5.1. Typy rodzin zrekonstruowanych
- 4.6. Wskazówki do pracy psychoedukacyjnej i terapeutycznej

Rozdział 5

Rodzina adopcyjna (Alicja Kalus)

- 5.1. Specyfika rodziny adopcyjnej
- 5.2. Rodzina adopcyjna z perspektywy prawnej
- 5.3. Rodzina adopcyjna z perspektywy medycznej
- 5.4. Rodzina adopcyjna z perspektywy psychologicznej
 - 5.4.1. Etap małżeństwa bezdzietnego
 - 5.4.2. Doświadczenie straty w rodzinie adopcyjnej
 - 5.4.3. Decyzja o adopcji dziecka i proces adopcyjny
- 5.5. Rodzina adopcyjna z dzieckiem w okresie wczesnego dzieciństwa
- 5.6. Rodzina adopcyjna z dzieckiem w okresie przedszkolnym i wczesnoszkolnym
- 5.7. Rodzina z dorastającym nastolatkiem

Rozdział 6

Rodzina zastępcza (Alicja Kalus)

- 6.1. Rodzina zastępcza z perspektywy prawnej
- 6.2. Specyfika rodziny zastępczej
- 6.3. Rodzinny dom dziecka jako rodzinna forma opieki zastępczej
 - 6.3.1. Perspektywa prawna

Rozdział 7

Kulturowa różnorodność rodziny (Jolanta Miluska)

- 7.1. Status współczesnej rodziny
- 7.2. Wartości kulturowe a interakcje w rodzinie
- 7.3. Rodziny wielokulturowe
- 7.4. Przyszłość rodziny w kontekście procesu zmiany społecznej

Część III

ZDROWOTNE I SPOŁECZNE PROBLEMY W RODZINIE

Rozdział 1

Choroba przewlekła w systemie rodziny (Waldemar Świętochowski)

- 1.1. Trzy ujęcia choroby

- 1.2. Choroba jako nienormalny kryzys w rodzinie
- 1.3. Rodzina wobec przewlekłej choroby
 - 1.3.1. Reakcje na poziomie zachowań
 - 1.3.2. Reakcje na poziomie procesów (ujęcie systemowe)
- 1.4. Adaptacja do kryzysu: jak problemy pomagają w adaptacji
- 1.5. Dlaczego przewlekła choroba jest przewlekła

Rozdział 2

Trudności w realizacji planów prokreacyjnych i ich skutki dla rodziny (Eleonora Bielawska-Batorowicz)

- 2.1. Trudności w realizacji planów prokreacyjnych i ich medyczne uwarunkowania
 - 2.1.1. Niepłodność - rodzaje, przyczyny, rozpowszechnienie
 - 2.1.2. Poronienia, martwe urodzenia i śmierć dziecka w okresie okołoporodowym - rozpowszechnienie, przyczyny
- 2.2. Następstwa trudności w realizacji planów prokreacyjnych
 - 2.2.1. Diagnoza niepłodności i jej następstwa psychologiczne
 - 2.2.2. Straty ciąży i ich następstwa psychologiczne
- 2.3. Przewycięzanie trudności prokreacyjnych - na przykładzie niepłodności
 - 2.3.1. Techniki wspomaganego rozrodu w leczeniu niepłodności
 - 2.3.2. Rozwój dzieci urodzonych w wyniku zastosowania technik rozrodu wspomaganego
 - 2.3.3. Relacje w rodzinie powstałej w wyniku zastosowaniu technik rozrodu wspomaganego

Rozdział 3

Rodzina z dzieckiem niepełnosprawnym (Ewa Marat)

- 3.1. Informowanie rodziców o zaburzeniach w rozwoju dziecka
 - 3.1.1. W jaki sposób należy przekazywać rodzicom diagnozę
 - 3.1.2. Modelowa procedura informowania o zaburzeniach dziecka
- 3.2. Niepełnosprawność dziecka a zmiany w systemie rodzinnym
 - 3.2.1. Model żałoby i chronicznego smutku
 - 3.2.2. Stres rodzicielski
 - 3.2.3. Niepełnosprawność dziecka jako sytuacja kryzysowa
- 3.3. Adaptacja rodziców do niepełnosprawności dziecka
 - 3.3.1. Zespół wypalania sił u rodziców dzieci niepełnosprawnych
- 3.4. Rola wsparcia społecznego w procesie radzenia sobie przez rodziców dzieci niepełnosprawnych
- 3.5. Społeczne, emocjonalne i adaptacyjne problemy doświadczane przez rodzeństwo dzieci z zaburzeniami rozwoju
- 3.6. Pomoc dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi

Rozdział 4

Rozwód jako sytuacja kryzysowa w rodzinie (Magdalena Błażek)

- 4.1. Kryzys rozwodowy - charakterystyka
- 4.2. Przyczyny rozwodów
- 4.3. Predyktory powodzenia i niepowodzenia związku
- 4.4. Fazy procesu rozwodowego
- 4.5. Funkcjonowanie psychologiczne dorosłych w sytuacji rozwodu z uwzględnieniem różnic płciowych
- 4.6. Funkcjonowanie psychologiczne dzieci w sytuacji rozwodu rodziców
 - 4.6.1. Płeć dziecka a proces radzenia sobie z rozwodem rodziców
 - 4.6.2. Cechy indywidualne dziecka i wsparcie społeczne a radzenie sobie z rozwodem rodziców

Rozdział 5

Agresja i przemoc w rodzinie (Grażyna Poraj)

- 5.1. Metody wychowawcze i postawy rodzicielskie sprzyjające agresji u dzieci i młodzieży
 - 5.1.1. System wartości i orientacja życiowa rodziców
 - 5.1.2. Nieprawidłowe stosunki uczuciowe między rodzicami a dziećmi
- 5.2. Agresja między rodzeństwem
- 5.3. Przemoc w małżeństwie, czyli dostarczanie dzieciom wzorów zachowań agresywnych
- 5.4. Zapobieganie i kontrolowanie agresji
 - 5.4.1. Zapobieganie i redukowanie agresji u dzieci
 - 5.4.2. Zapobieganie i redukowanie agresji wśród rodzeństwa
 - 5.4.3. Zapobieganie i redukowanie przemocy w rodzinie (wobec dzieci i współmałżonka)

Rozdział 6

Rodzina a zachowanie antyspołeczne (Mieczysław Radochoński, Lidia Perenc, Anna Radochońska)

- 6.1. Zachowania antyspołeczne i ich przyczyny
- 6.2. Rodzina jako miejsce rozwoju zachowań antyspołecznych
 - 6.2.1. Rola czynników genetycznych
 - 6.2.2. Struktura rodziny
 - 6.2.3. Charakterystyczne cechy matki
 - 6.2.4. Charakterystyczne cechy dzieci
 - 6.2.5. Relacje w rodzinie
 - 6.2.6. Osadzenie rodzica w zakładzie karnym
- 6.3. Mechanizm transmisji międzypokoleniowej a zachowania antyspołeczne

Część IV

TERAPIA RODZIN I TERAPEUTYCZNA ROLA RODZINY

Rozdział 1

Współczesne nurty w terapii rodzin (Tadeusz Pietras)

- 1.1. Historia terapii rodzin
- 1.2. Zasady terapii rodzin
- 1.3. Wskazania i przeciwwskazania do terapii rodzin

Rozdział 2

Pozytywna psychologia rodziny - w teorii i praktyce (Bogusława Lachowska)

- 2.1. Obszary psychologii rodziny
- 2.2. Obszary psychologii pozytywnej
 - 2.2.1. Najważniejsze koncepcje i pojęcia psychologii pozytywnej
 - 2.2.2. Siły i cnoty charakteru
- 2.3. Zainteresowanie pozytywnością na gruncie psychologii rodziny
 - 2.3.1. Koncepcja sił rodziny
 - 2.3.2. Pozytywna interwencja w rodzinę - interwencje skoncentrowane na siłach rodziny
 - 2.3.3. Prężność rodziny

Literatura

Indeks nazwisk

Indeks rzeczowy

O Autorach